

**רע"פ 4877/18 - יונס אלטרש, שחדה אטרש, סאלם עלי אטרש, יוסף
חליל אטרש, חסן סלאמה אטרש, יוסף אלטרש, עבדאללה אלטרש, עלי
אלטרש, אחמד אלטרש, חסן מחמד אלטרש נגד מדינת ישראל**

בבית המשפט העליון

רע"פ 4877/18

לפני: כבוד השופט (בדימ') א' שהם

המבקשים:

1. יונס אלטרש
2. שחדה אטרש
3. סאלם עלי אטרש
4. יוסף חליל אטרש
5. חסן סלאמה אטרש
6. יוסף אלטרש
7. עבדאללה אלטרש
8. עלי אלטרש
9. אחמד אלטרש
10. חסן מחמד אלטרש

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי בבאר שבע, מיום 30.5.2018, בעתפ"ב
20004-05-18, שניתן על ידי כב' השופט א' אינפלד

בשם המבקשים: עו"ד קייס נאסר

בשם המשיבה: עו"ד סיגל אורבך סולומון

עמוד 1

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט א' אינפלד), בעתפ"ב 20004-05-18, מיום 30.5.2018. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורם של המבקשים על החלטתו של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופט ג' אמוראי), בת"פ 5147/06, מיום 14.3.2018.

רקע והליכים קודמים

2. המבקשים הם אזרחים בני המגזר הבדואי הנמנים על משפחת אלאטרש, אשר מתגוררת ב"שכונת אלאטרש", המצויה בסמוך לצומת יתיר בקרבת באר שבע. הבקשה לרשות ערעור נסובה על דחיית בקשתם לעיכוב ביצועם של 20 צווי הריסה שיפוטיים שהוצאו נגד המבקשים (להלן: צווי ההריסה או הצווים), לפני למעלה מ-11 שנים. טרם שיוצג ההליך במסגרתו נדחתה הבקשה לעיכוב ביצוע הצווים, ייסקרו להלן האירועים המרכזיים אשר הובילו לבקשה.

3. ביום 16.11.2006, הוגשו לבית משפט השלום בבאר שבע 20 בקשות לצווי הריסה שיפוטיים, לפי סעיף 212 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה או החוק) ביחס למבנים בלתי חוקיים (להלן: המבנים), במקבץ הבינוי בו מתגוררים המבקשים, המצוי צפונית לדרך מס' 31 בסמוך לצומת יתיר.

ראוי לציין, כי מאז הוצאת צווי ההריסה השיפוטיים במקרה דנן, תוקן חוק התכנון והבניה, וההסדרים, שעניינם הוצאה וביטול של צו הריסה בלא הליך פלילי, מעוגנים כיום בסעיפים 239 ו-240 לחוק התכנון והבניה, אשר נכנסו לתוקף במסגרת תיקון 116 לחוק. בהחלטתי זו, אתייחס לטענות הצדדים לפי סעיפי חוק התכנון והבניה עובר לתיקון 116, מפאת העובדה שהצדדים שטחו את טענותיהם בכתב הבקשה ובתגובת המשיבה לפי סעיפים אלו.

ביום 26.12.2006, נענה בית משפט השלום לבקשות האמורות והוציא את צווי ההריסה המבוקשים. בתגובה, הגישו המבקשים בקשות לביטול הצווים ולעיכוב ביצועם, אשר נדונו במאוחד. לאחר משא ומתן ממושך בין המבקשים לבין הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב (להלן: הרשות), אשר ייצגה את המשיבה, הגיעו הצדדים להסכמה, אשר בית משפט השלום בבאר שבע נתן לה תוקף של החלטה, ביום 19.3.2009 (להלן: ההסכמה המקורית). ההסכמה שהתקבלה בין הצדדים פורטה בזו הלשון:

"הגענו להסכמה בתיקים אלו, לפיה הבקשות לביטול צווי ההריסה, ימחקו. צווי הריסה שניתנו כנגד המבנים יעוכבו ולא יבוצעו לתקופה של 12 חודשים. המשיבים יפנו למנהלת הבדואים [הרשות] תוך 30 ימים לצורך חתימה על הסכם הקרקע, ביחס לקרקע עליהם נמצאים המבנים ולמציאת פיתרון קבע להתיישבותם... המשיבים [המבקשים] מתחייבים לא להרחיב את הבניה הקיימת ולא להקים כל מבנה חדש נוסף ו/או תוספת על המבנים הקיימים בכל תקופת העיכוב, ללא היתר או אישור שניתן מצד הגורמים המוסמכים לכך על פי דין. מוסכם בין הצדדים, כי במידה ויגרמו עיכובים ו/או דחייה במועדים נשוא ההסדר, מסיבות שאינן תלויות במשיבים [המבקשים], תיבחן בקשה לדחיית המועדים והארכת תקופת עיכוב ביצוע צו ההריסה, עפ"י נסיבות שיהיו רלוונטיות באותה העת."

המועד שסוכם בין הצדדים לביצוע צווי ההריסה השיפוטיים נקבע עד ליום 19.3.2010, אך במהלך השנים שלאחר מכן, עוכב ביצוע צווי ההריסה לא מפחות מ-11 פעמים על ידי בית משפט השלום, לבקשת המבקשים ובהסכמת המשיבה. בין השנים 2011-2015, קידמו הצדדים פתרון מגורים, במסגרתו תוכנן לשכן את המבקשים בשכונה 16 ביישוב חורה, ובוצעו כל הפעולות הנדרשות על מנת לאפשר הקצאת מגרשים וחתימה על הסכמי פינוי, אך בשנת 2015, סירבו המבקשים לחתום על הסכמי הפינוי. זאת, לטענת המבקשים, לאור סירוב מועצת חורה לקלוט אותם בשטחה. יצוין, כי התנגדות מועצת חורה למעברם של המבקשים הייתה ידועה להם, עוד קודם שהביעו את הסכמתם לפתרון המגורים המוצע. בין היתר, הועלתה התנגדות המועצה בפני בית משפט השלום, בדיון ביום 15.3.2011, וב"כ המבקשים עמד בכל זאת על נכונותם של מרשיו לעבור לשכונה 16 בחורה. כחודש וחצי לאחר מכן, ביום 28.4.2011, חתמו המבקשים על בקשות לרכישת מגרשים בשכונה 16 בחורה.

בסמוך למועד סירובם לפתרון המוסכם, הגישו המבקשים הצעה חלופית להסדרת מקום מגוריהם, לפיה תיבחן האפשרות להרחיב את תחום השיפוט של חורה כך שיכלול את מתחם המגורים של המבקשים (להלן: החלופה המוצעת). ביום 2.11.2015, הציגה הרשות את עמדתה ביחס לחלופה המוצעת במכתב שהעבירה למבקשים, במסגרתו הבהירה כי "אין כרגע היתכנות להרחבת היישוב [חורה] עד לתחומי 'תא השטח' בו מתגוררת המשפחה [המבקשים]". הרשות הוסיפה וציינה, כי היא פועלת להרחבת תחום השיפוט של היישוב חורה, אולם המלצת צוותי התכנון וגורמי המקצוע ברשות להרחבת שטח השיפוט, אינה נוגעת למקרקעין של המבקשים. לאור האמור, סברה הרשות כי החלופה המוצעת על ידי המשיבים אינה מהווה פתרון רלוונטי.

4. ביום 12.7.2015, לאחר שחזרו מההסכמה לפתרון המגורים המוצע, הגישו המבקשים את בקשה מספר 12 להארכת המועד לביצוע הצווים, וביום 18.8.2015, הוחלט לעכב את ביצוע הצווים עד להחלטה אחרת.

במסגרת הליך בחינת הבקשה לעיכוב ביצוע, קבע בית משפט השלום (כב' השופט י' דנינו), ביום 9.11.2015 (להלן: ההחלטה הראשונה), כי יש "לאפשר מתן ביטוי" לעמדת מועצת חורה המתנגדת למעברם של המבקשים לשכונה 16 ביישוב, וביקש לפעול להתייבבותו של ד"ר מוחמד אלנבארי, ראש מועצת חורה (להלן: ראש המועצה). בית משפט השלום ציין, כי לפי ההלכה הפסוקה, בית המשפט לא ייטה ליתן משקל מכריע לשאלת קיומו של מקום מגורים חלופי, במסגרת בקשות לעיכוב ביצוע צו הריסה. עם זאת, הטעים בית משפט השלום, כי "בדיון מיום 19.3.2009, יצרו שני הצדדים גם יחד זיקה בין מציאת פתרון קבע להתייבבות המבקשים לבין ביטול צווי ההריסה, וככל שניתן לחלץ מסקנה מתוך הדברים שנאמרו על ידי הצדדים בדיון, הסכמתם לביטול צווי ההריסה הייתה על מנת לבחון האפשרות למצוא פתרון קבע... חרף האמור, מקובלת עלי עמדת ב"כ המשיבה כי אין בכך בהכרח כדי לקבוע כי עד אשר לא ימצא פתרון קבע, יהיה מקום לדחות מועד ביצוע צו ההריסה". יצוין, כי בחודש אוגוסט 2016, הועבר הטיפול בהליך לכב' השופט ג' אמוראי.

ביני לביני, הגישו המבקשים עתירה לבג"צ (בג"צ 8968/15), ובמסגרתה הם תקפו את החלטת הרשות להעביר את מקום מגורי המבקשים, לשכונה 16 בחורה. עוד נטען בעתירה, כי היה על הרשות לבחון את האפשרות להסדיר את מקום מגוריהם של המבקשים באמצעות הכללת המקרקעין עליו מצויים המבנים המדוברים, בשטח השיפוט של מועצת חורה. ביום 6.7.2017, נמחקה העתירה בהמלצת בית המשפט, תוך שנאמר בהחלטה כי המבקשים שומרים על מלוא

הטענות ועל הזכות למצות אותן בערכאות המתאימות.

ביום 15.11.2017, ביטל בית משפט השלום את עיכוב הביצוע שנתן לגבי ביצוע הצווים, בשל חוסר מעש מצד המבקשים ולנוכח מחיקת עתירתם.

5. המבקשים הגישו לבית משפט השלום בקשה לעיון חוזר בהחלטתו, ועתרו לבטל את ההחלטה בדבר ביטול עיכוב הביצוע, "עד אשר יימצא להם פתרון הוגן לדיוור, ולמצער, עד אשר תסיר המועצה המקומית חורה את התנגדותה למגורי המבקשים בשכונה 16". בין היתר, התבקש בית משפט השלום לבחון את החלופה המוצעת על ידי המבקשים, שעניינה הרחבת תחום השיפוט של חורה, כך שיכלול את מתחם מגוריהם. ביום 14.3.2018, דחה בית משפט השלום את הבקשה לעיכוב ביצוע (להלן: ההחלטה השניה), והחלטה זו היא נשוא הבקשה דנן. בית משפט השלום עמד על מגמת הפסיקה, לפיה יש לבצע צווי הריסה תוך פרק זמן סביר, מבלי להשהות את ביצוע הצווים "בדרך של גרירת הליכים משפטיים אשר חוטאים לתכלית הראויה [של צו הריסה] ומקשים עד במאוד את ביצוע הצווים"; וכן, כי היעדרות לבקשה לעיכוב ביצוע צו הריסה, תיעשה במקרים חריגים, "בהם היתר הבנייה מצוי בהישג יד ורק עיכוב פורמלי מעכב את קבלתו".

בית משפט השלום קבע עוד, כי בנסיבות העניין, אין הצדקה למתן ארכה נוספת לביצוע צווי ההריסה. זאת, מאחר ש"למבנים נשוא הצווים, ולאילו שנוספו במהלך השנים, אין אופק תכנוני הנראה לעין". אשר לחלופה המוצעת על ידי המבקשים, הוטעם על ידי בית משפט השלום, כי "הפעולות עליהם נסמכים המבקשים [בחינת האפשרות להרחבת שטח השיפוט של מועצת חורה]... הינן בשלב הראשוני ואינן במישור התכנוני, כך שמצבם של המבקשים רחוק מאוד ממצב של היתר בהישג יד, לכל מבנה ספציפי". בית משפט השלום הדגיש, כי ביצוע צווי ההריסה עוכב במשך שנים, וכי הדבר מנוגד לכלל לפיו יש לקיים צווי הריסה שיפוטיים ללא דיחוי.

עוד הובהר, כי "מתן ארכה לצורך סיום הליכי משא ומתן, מוגבלת וכפופה לאיזונים שבין אינטרס הציבור לבין אינטרס הפרט". במקרה דנן, כך הוסיף וקבע בית משפט השלום, "יש להעדיף את האינטרס הציבורי" הקיים בביצוע הצווים, שהוצאו כלפי מבנים שנבנו ללא היתר במתחם גדול, אשר אליו התווספו מבנים נוספים במהלך תקופת עיכוב הביצוע. בקביעתו האמורה, נתן בית משפט השלום את דעתו גם לארכות הרבות שניתנו לצורך מציאת פתרון הולם, לעובדה כי "המבקשים זנחו את האופציה שנבחנה [להסדרת מגוריהם] ומבקשים להתחיל בקידום חלופה אחרת".

6. המבקשים הגישו ערעור לבית המשפט המחוזי בבאר שבע על החלטת בית משפט השלום לדחות את הבקשה לעיכוב ביצוע, וביום 30.5.2018, נדחה ערעורם. בית המשפט המחוזי קבע כי "אין להעלות על הדעת", כי תתקבל הטענה לפיה נכונותו של בית משפט השלום לבחון בקשות לדחיית מועד ביצוע צווי ההריסה, כפי שהובעה בהסכמה הראשונית, כללה את האפשרות למתן ארכה מצטברת לתקופה העולה על 11 שנים. עוד הדגיש בית המשפט המחוזי, כי "עיון בפרוטוקול אינו מגלה שהמדינה [המשיבה] התחייבה להסכים לכל ארכה כל עוד אין הסדרה של ההתיישבות". בית המשפט המחוזי סבר, כי גם לפי הפסיקה, אשר קדמה לתיקון 116 לחוק התכנון והבניה, שהייתה גמישה יותר ביחס למתן עיכובי ביצוע, היה המקרה דנן "נתפס כמקרה קיצוני". עוד ציין בית המשפט המחוזי, כי אמנם קיימת למשיבה "חובה לעשות כל מאמץ לסייע לאזרחיה", חובה שבוצעה על ידה במסגרת התהליך למציאת

הסדר מגורים למבקשים, ואולם, אין בחובה זו "כדי לבטל את הדין הפשוט והברור לפיו, מבנה בלתי חוקי יש להרוס וצווים של בית משפט יש לקיים".

אשר לטענת המבקשים, לפיה בית משפט השלום לא זימן את ראש מועצת חורה למסור את עדותו, בניגוד למה שנקבע בהחלטה הראשונה, אישר בית המשפט המחוזי את עמדת בית משפט השלום, לפיה אין צורך להעיד את ראש המועצה. זאת, מאחר שהנתונים שביקשו המבקשים לקבל ממנו "אינם יכולים להועיל" להם, ולכן דחיית הריסת בתי המגורים, שנים רבות לאחר מועד הוצאת הצווים, אינה יכולה להתבסס על עדותו של ראש המועצה. עוד ציין בית המשפט המחוזי, כי למבקשים ניתנו ארכות "פעם אחר פעם מפני שיקולי חסד... [ו]עם כל ההבנה למציאות האנושית, הדין הוא בכל זאת הדין".

הבקשה לרשות ערעור

7. הבקשה המונחת לפניי משיגה על דחיית הבקשה לעיכוב ביצוע צווי ההריסה. לטענת המבקשים, שגו הערכאות הקודמות משלא שמעו את עדותו של ראש מועצת חורה, כפי שקבע בית משפט השלום בהחלטה הראשונה. בשל העובדה כי נמנעה עדותו של ראש המועצה, לא עמדה בפני הערכאות הקודמות, במלוא חריפותה, התנגדות המועצה המקומית חורה להקצאת מגרשים בתחומה למבקשים. כמו כן, לא נדונה על ידן ההתפתחות ביחס לתהליך הרחבת תחום השיפוט של חורה, כך שכלול את מקבץ המגורים של המבקשים. לשיטתם של המבקשים, לאחר ביקור שהתקיים במועצת חורה, ביום 20.1.2018, סוכם מול שר הפנים ומנכ"ל משרד הפנים "להתחיל באופן מיידי בכינוס ועדת הגבולות לשם הרחבת תחום השיפוט של המועצה וסיפוח שכונת המבקשים לתחום המועצה". עוד נטען, כי ההחלטה שלא להעיד את ראש המועצה ניתנה ללא כל הנמקה, וכי בית משפט השלום קיבל ביום 14.3.2018, את ההחלטה השניה, בגדרה דחה את הבקשה להארכת מועד ביצוע צווי ההריסה, מבלי לקיים דיון בבקשה.

נטען בנוסף, כי ההחלטה השניה ופסק דינו של בית המשפט המחוזי, סותרים את האמור בהחלטה הראשונה, בגדרה סבר בית משפט השלום כי המשיבה עצמה קשרה את נושא צווי ההריסה למציאת פתרון קבע למבקשים. לשיטתם של המבקשים, שגה בית המשפט המחוזי כאשר בחן את המקרה "באספקלריה צרה של שאלת הארכת צו הריסה" ושאלת קיומו של "היתר בהישג יד", מבלי לתת משקל ל"הסכמה העקרונית" שנתנה המשיבה לעיכוב ביצוע הצווים, לטובת מציאת פתרון קבע למבקשים. המבקשים הוסיפו וטענו, כי פסק דינו של בית משפט המחוזי הוא בלתי סביר ובלתי מידתי באופן קיצוני. המבקשים טענו בנוסף, כי לא ניתן לכפות עליהם את המעבר לחורה מבלי להתייחס להתנגדות המועצה המקומית להגעתם, כאשר במצב הנוכחי, קיים חשש לחייהם בשל התלקחות אפשרית של סכסוכים בינם לבין תושבים אחרים בחורה. המבקשים מטעימים, כי לא קיים אינטרס ציבורי דחוף המצדיק את קיום צווי ההריסה, וכי המשיבה, אשר מבקשת לקיים את הצווים באופן מיידי, עושה בהם שימוש עונשי, החורג מתכליתו של צו הריסה.

8. בתגובתה לבקשה, ציינה המשיבה, כי "הרשות פעלה להשגת פתרון דיור בר קיימא למבקשים, ולאחר שיג ושיח ממושך שהוביל להסכמות, נעתרה המדינה [המשיבה] לאורך שנים לדחות את מועד ביצוע צווי ההריסה, והסכימה להמשך הימצאותם של מבנים בלתי חוקיים במקום. משבשלה חלופת הדיור, הוזמנו המבקשים לפעול להסדרת התיישבותם בהתאם להסכמות. או אז חזרו בהם המבקשים מהסכמתם לעבור למגרשים שהוקצו להם בהתאם

להסכמות". לטענת המשיבה, בנסיבות אלו, לא נמצאה כל הצדקה להסכים לדחיות נוספות לביצוע הצווים. המשיבה סבורה, כי למבקשים "אין ולא נמצא ב'אופק' היתר בניה לגבי בתי המגורים של המבקשים", ולפיכך אין כל מקום לדחות את מועד ביצוע הצווים. זאת ועוד, נטען על ידי המשיבה כי המבקשים, אשר התחייבו, במסגרת ההסכמה המקורית, שלא להרחיב את הבניה הקיימת בכל תקופת עיכוב הביצוע, הרחיבו בצורה שיטתית את מספר המבנים במקבץ. עוד טוענת המשיבה, כי התנגדות מועצת חורה למעברם של המבקשים הייתה ידועה להם, עוד טרם שמסרו את הסכמתם לפתרון שהוצע. המשיבים הבהירו, כי אין בסמכותה של המועצה לקבוע למי תיועד שכונה 16, שכן סמכות זו שמורה למשיבה בלבד, בהיותה בעלת הקרקע. עוד נטען, כי לא הוכח כי קיים סיכון למשפחות המבקשים ככל שיעברו לשכונה שיועדה להם, והמשיבה הדגישה כי "המבקשים נמנים על בני שבט מקומי, מבוסס, שזיקתו לאזור זה ולתחומי המועצה אינה במחלקות, והם אינם נתונים לאיום כל שהוא". אשר לטענה כי ההחלטה השניה, שבמסגרתה נדחתה הבקשה להארכת ביצוע צווי ההריסה, התקבלה ללא דיון, טוענת המשיבה כי הטענה שגויה מבחינה עובדתית, שכן התקיימו דיונים רבים במעמד הצדדים בבית משפט השלום, כאשר האחרון שבהם התקיים ביום 29.1.2017 בפני כב' השופט ג' אמוראי.

אשר לטענות המבקשים בדבר הצורך בזימון ראש מועצת חורה לעדות, המשיבה גורסת, כי צדקו הערכאות הקודמות בקובען שאין צורך בעדותו של האחרון. לשיטת המשיבה, עמדת המועצה הוגשה לבית המשפט השלום בכתב, ומכאן שלא היה כל צורך לשמוע את עדותו של ראש המועצה. עוד הובהר, כי טענות המבקשים ביחס להתנגדות המועצה המקומית חורה עלו במסגרת העתירה שהוגשה על ידם; ובפגישה שנערכה בין ראש מועצת חורה לבין המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (תחום אזרחי) ומנכ"ל הרשות; וכן בהליכים מול כב' השופט ג' אמוראי, ומשכך, נלקחה בחשבון עמדת המועצה. בנוסף, המשיבה נסמכת על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, במסגרתו נקבע, כי לא ניתן לדחות את ביצוע צווי ההריסה, בהתחשב בזמן הרב שעבר ממועד הוצאתם.

המשיבה מבקשת לדחות את טענות המבקשים באשר לחלופה המוצעת על ידם, בגדרה הוצע להרחיב את תחום שיפוטה של מועצת חורה כך שתכלול את מבני המבקשים. לטענת המשיבה, אין "היתכנות להרחבת היישוב" עד לאזור מגוריהם של המבקשים. עוד נטען, כי המאמצים הקיימים להרחבת תחום השיפוט של מועצת חורה אינם נוגעים למקבץ המבנים של המבקשים, ואפילו אם יוחלט להרחיב את שטח המועצה, כך שיכלול את מבני המבקשים, תהליך התכנון של מקום מגוריהם של המבקשים יארוך זמן רב. סיכומו של דבר, המשיבה טוענת, כי אין כל מקום לדחות את המועד לביצוע צווי ההריסה, כאשר האפשרות להרחבת שטח השיפוט של מועצת חורה, "הינה עדיין בשלב טרומי בלבד, שלא לומר [אפשרות] תיאורטית".

9. ביום 8.8.2018, הגישו המבקשים באישורי תשובה לתגובת המשיבה. במסגרת תגובתם, חוזרים המבקשים על מרבית טענותיהם, כפי שהוצגו בכתב הבקשה. לשיטתם של המבקשים, מאחר שבקשתם לעיכוב ביצוע הצווים צריכה להיבחן בראי ההסכמה המקורית, הרי שיש תועלת בשמיעת עדותו של ראש מועצת חורה בדבר התנגדות המועצה למעברם של המבקשים לשכונה 16. המבקשים אינם מקבלים את טענות המשיבה לפיהן עמדתו של ראש מועצת חורה נשמעה כבר במסגרת העתירה שהוגשה על ידי המבקשים ובפגישה עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה. לשיטת המבקשים, לעתירה לבג"צ "אין כל קשר" לעניינם, כאשר הדיון במעמד המשנה ליועץ המשפטי לממשלה אינו הפורום להכריע בעיכוב ביצוע הצווים, וזאת בעיקר משום שבפגישה לא נכחו נציגים מטעם המבקשים. לטענת המבקשים, בכך שלא נשמעה עדות ראש המועצה נפגעה זכות הטיעון שלהם, נגרם להם עיוות דין ונפגעה מראית פני הצדק. המבקשים

הוסיפו וטענו, כילטענת המשיבה לפיה הם המשיכו לבנות במתחם מגוריהם בניגוד להסכמות, היא בגדר הרחבת חזית, מכיוון שהטיעון בנושא זה הועלה לראשונה בתגובה לבקשת רשות הערעור.

דיון והכרעה

10. כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים, המעוררים שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינים הפרטי של הצדדים להליך; או כאשר מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 4833/18 בן עזרא נ' יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה (14.8.2018)); רע"פ 3807/18 טרטיאקוב נ' מדינת ישראל (12.8.2018)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, נחה דעתי כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, וכי מדובר בעניינים הפרטי של המבקשים, הא ותו לא. טענותיהם של המבקשים ביחס לתוכן ההסכמות שהושגו בין הצדדים משיגות, הלכה למעשה, על קביעות שבעובדה, אשר נעשו על ידי בית משפט השלום. זאת, שעה שידוע הוא כי התערבות ערכאת ערעור בממצאים מעין אלו, אשר נקבעו על ידי הערכאה הדיונית, תיעשה במקרים חריגים ומצומצמים בלבד, לא כל שכן כאשר עסקינן ברשות ערעור "בגלגול שלישי" (רע"פ 3530/18 אלטורי נ' מדינת ישראל (23.7.2018)); רע"פ 2627/18 ביטון נ' מדינת ישראל (5.7.2018)). די בטעמים אלו, על מנת לדחות את הבקשה.

11. למעלה מן הצורך, אתייחס למקצת מטענות המבקשים לגופו של עניין. אין בידי לקבל את טענת המבקשים, לפיה במסגרת ההסכמה המקורית, אשר ניתן לה תוקף של החלטה ביום 19.3.2009, הוסכם כי ביצוע צווי ההריסה יעוכב כל עוד לא הוסדר פתרון קבע למגורי המבקשים, וזאת ללא כל סייג או הגבלה של תקופת הזמן להגעה להסדר. מנוסח ההסכמה עולה, כי הצדדים הסכימו כי ביצוע הצווים יידחה ב-12 חודשים, לשם ניהול המשא ומתן ביניהם. עוד הוסכם, כי במידה שייגרמו עיכובים "במועדים נשוא ההסדר, מנסיבות שאינן תלויות במשיבים [המבקשים]", תיבחן בקשה נוספת לעיכוב ביצוע, לפי הנסיבות הרלוונטיות באותו מועד. הגם שבמסגרת ההחלטה הראשונה, קבע בית משפט השלום, כי הצדדים יצרו "זיקה בין מציאת פתרון קבע להתיישבות המבקשים לבין ביטול צווי ההריסה", הובהר באותה החלטה, כי "אין בכך בהכרח כדי לקבוע כי עד אשר לא ימצא פתרון קבע, יהיה מקום לדחות מועד ביצוע צו ההריסה". נראה אפוא, כי לא הייתה כל הסכמה בין הצדדים לפיה ביצוע הצווים יעוכב עד להסדרת מגורי הקבע של המבקשים. כל שהוסכם הוא כי תינתן ארכה בת 12 חודשים, על מנת לסייע בהגעה להסדר שיהיה מקובל על המבקשים והמשיבה, ועוד הוסכם, כי בקשות ארכה נוספות, ייבחנו לפי נסיבות העניין.

לאור האמור, לא מצאתי ממש בטענת המבקשים, לפיה היה על הערכאות הקודמות להתחשב בהסכמה המקורית שהושגה בין הצדדים, במקום לבחון את השאלה היחידה הצריכה הכרעה, והיא האם למבנים נשוא הצווים יש אפשרות להגיע ל"היתר בהישג יד". אמנם, עיכובי הביצוע שניתנו במסגרת ההליך דנן נועדו לקדם את שיתוף הפעולה בין הצדדים לשם מציאת פתרון מגורים מתאים למבקשים, ואולם, בשלב כלשהו היה רשאי בית משפט השלום להגיע למסקנה כי יש לבחון את הבקשות לעיכוב ביצוע לפי המבחנים הנהוגים בפסיקה, קרי, קיומו של "היתר בהישג יד". דומני, כי משחזרו המבקשים מהסכמתם לפתרון המוצע של מעבר לשכונה 16 בחורה, וכאשר שיתוף הפעולה בין הצדדים הגיע למבוי סתום, הגיעה העת להכריע בבקשה לעיכוב ביצוע, תוך יישום המבחן בדבר קיומו של "היתר בהישג יד". הדברים נאמרים ביתר שאת, מכיוון שבענייננו חזרו בהם המבקשים מהסכמתם לפתרון המוצע בשל נסיבה שלה הם

היו מודעים, טרם שנתנו את הסכמתם לפתרון המגורים.

12. בית משפט זה עמד, לא אחת, על החשיבות המרובה שיש לראות בביצוע צו הריסה שיפוטי במועדו, ובשל כך היעדרות לבקשת ארכה תיעשה במקרים חריגים ויוצאי דופן בלבד, כאשר הדגש יינתן לשאלה האם היתר הבניה נמצא "בהישג יד ורק עיכוב פורמלי מעכב את קבלתו" (רע"פ 610/18 שמאי נ' עיריית תל אביב - השירות המשפטי (15.2.2018)). משלא ניתן להצביע על האפשרות לקבל היתר בניה בתוך פרק זמן סביר, עומדת משוכה גבוהה בפני נאשם, המבקש מבית משפט להורות על עיכוב ביצוע צו הריסה שהוצא בעניינו. יפים, בהקשר זה, דברים שאמרת ברע"פ 9218/17 חבשי נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה (21.01.2018):

"ככלל, במקרים מתאימים, עשוי בית המשפט להורות כי צו הריסה ייכנס לתוקף בחלוף פרק זמן מסוים, בו תינתן למבקשים הזדמנות להכשיר את הבניה הבלתי חוקית. יחד עם זאת, יש לדחות מכל וכל את הסברה, לפיה ביצוע צו ההריסה יעוכב, כל אימת שעומדים על הפרק הליכים תכנוניים כלשהם, ויודגש כי סמכות זאת של בית המשפט צריכה להישמר במקרים חריגים ויוצאי דופן".

13. בנסיבות המקרה דנן, אין מחלוקת כי למבנים נשוא צווי ההריסה לא קיים "היתר בהישג יד", ואין בנמצא אפשרות תכנונית אחרת להכשרת המבנים. יש לחזור ולהדגיש, כי החלופה המוצעת על ידי המבקשים, לפיה יורחב תחום השיפוט של מועצת חורה כך שיקלוט את מבניהם, אינה בגדר אפשרות ריאלית, וכפי שהובהר על ידי המשיבה, אין כל היתכנות להצעה זו. כפי שנקבע על ידי הערכאות הקודמות, תהליך הרחבת תחום השיפוט של מועצת חורה צפוי לארוך זמן רב, ונראה כי אין סיכוי ממשי לאופציה לפיה מבני המבקשים יכללו בגבולות מועצת חורה החדשים. אוסיף עוד, כי חלוף הזמן הרב מאז מועד הוצאתם של הצווים, מהווה הצדקה נוספת לדחיית הבקשה לעיכוב ביצוע צווי ההריסה.

14. משהגעתי למסקנה, כי צדקו הערכאות הקודמות שעה שדחו את הבקשה לעיכוב נוסף של צווי ההריסה, מאחר שאין בנידון דידן "היתר בהישג יד" למבנים המיועדים להריסה, מקובלת עליי עמדת הערכאות הקודמות, לפיה עדותו של ראש מועצת חורה אינה נדרשת על מנת להכריע בבקשה לעיכוב ביצוע. יודגש, כי עמדת מועצת חורה, המתנגדת להקצאת שכונה 16 למבקשים הייתה ידועה לבית משפט השלום, כמו גם לבית המשפט המחוזי, ועל כן לא היה בעדותו של ראש המועצה כדי לסייע בהכרעה בשאלה שעמדה בפני הערכאות הקודמות.

15. לאור האמור, נדחית הבקשה לרשות ערעור.

ניתנה היום, כ"ד באלול התשע"ח (4.9.2018).

שׁוֹפֵט (בדימ')